

razlogi, ki so silili odsek, tako važen korak storiti, kakor je ta, da se Njega Veličanstvu odpošlje adresa. Pravico to zahtevati ima vsak ud te zbornice in vsa zbornica, in odsek, ki ne stori tega, ne spolni svoje dolžnosti.

Odsek pa tudi prav za prav ni iz predlog, ampak kakor se bere „zlasti iz ministerskih razjasnil“ izvil potrebo predlagati adresi, in odsek je tako priprost, da misli, da so ta razjasnila znana vsakemu udu te zbornice, ker je imel očitne shode. Odsekovi shodi so bili, to je res, očitni, in ker so bili očitni, zato sem imel pravico, udeleževati se jih, toda dolžnosti nisem imel, toraj imam pravico zahtevati, da mi odsek, če hoče staviti važen predlog, v prevdarek predloži ona ministerska razjasnila (velik nemir na levici), iz katerih on sklepa, da je treba adrese. (Pritrditev na desnici. Vsečnost in ploskanje na galerijah.)

Prvosednik: Prosim, pri miru biti na galerijah.

Dr. Costa (dalje): Vrh tega je pa tudi stavek o očitnosti odsekovih obravnav puhla fraza; kajti dobro je znano odsekovim udom, da najvažnejša odsekova seja, namreč seja, v kateri je adresin predlog bil predložen, posvetovan in sklenjen, nikoli ni bila oznanjena v zbornici, ker je bila v nedeljo, ki nismo zborovali, s posebnimi vabili napovedana odsekovim udom (klici: jako dobro! na desnici), zato tudi to ni nič družega, nego puhla fraza, in popolno pravico imam reči, da razlogov, ki bi imeli utrditi potrebo adrese, ne najdem v poročilu, da toraj adresa nima temelja.

Jaz se ne morem spuščati v to, da bi to, kar kakov časnik — resničnega ali neresničnega — objavi, bil razlog, iz kterelega naj se sklene adresa. Meni nikakor ni zadosti, da sem bral v kakovem časniku — ne vem, ali je res ali ne — da je ministerstvo na izpraševanje bilo pozvano, in da je odsek vsled tega izpraševanja in ministrovih odgovorov bil tako vznemirjen (veselost na desnici), da je moral iti spat (še večja veselost), da si je iztuhtal merilo, s katerim bode meril državniške zmožnosti naših ministrov itd.; — vse to meni ne dá razloga, da bi rekel, ker sem to bral v nekem časniku, zato je utrjen predlog za adresi. (Dobro! na desnici). Prevažen predlog, predlog, ki od visoke zbornice zahteva, da rabi svojo najvažnejšo pravico, stopiti pred prestol in tako posredno seči v bistveno pravico krone, vsled ktere si svoje svetovalce voli po svojem prepričanju, po svojem spoznanju, po lastni prosti volji — tak predlog ni utrjen. (Vsečnost na desnici).

Rečeno je bilo, adresa prav za prav meri na to, da se ministerstvu pred oči postavi ali pové prestolu: „ne poštenost, ampak zmožnost ministerstva je v dvomu! No, če bi ta poglobitna misel imela biti v adresi, potem se čudim, da v adresi ni rečeno: Veličanstvo, izvoli si x-a ali y-a, ali naroči x-u ali y-u, da mi sestavi novo ministerstvo“. (Ugovor in klic: ohó! na levici.)

Naravnost to ni rečeno, ali neposrednje se pa čuti ali da govorim z Göthe-jem: posrednje „ist das des Pudels Kern“ (prav v tem grmu tiči zajec). Da se tak prevažen predlog stavi v zbornici, treba bi bilo po mojem prepričanju ne le jako obširnega in globoko premišljenega utemeljenja, ampak ne bi se smelo prezreti, da ravno nismo v Angliji, in da se ono, kar piše slavni profesor Gneist in se nam je bralo, ne vjema z Avstrijo, če tudi je izvrstno za Anglijo; — ne bi se smelo prezreti, da se nahajamo v zadevah, ki zbornici na srce pokladajo dolžnost, dobro prevdariti, ali se ima storiti ta korak z ozirom na razmere, v katerih je ta zbornica sama.

Brez vsega dvoma in tudi v sami Avstriji po najnovejši decemberski ustavi je še ustavno, da razun te in gosposke zbornice — imamo še drug faktor postavov-

dajstva: to so deželni zbori; in prav ti so posebnosti v Avstriji, vsled kterih se tolikanj loči od posebnosti in razmer angleških. Ako toraj ta zbornica hoče govoriti o splošnjem stanju, o občnih političnih razmerah, tedaj naj ne prezira, da ne sme v nasprotje staviti se z znanimi dotičnimi razjasnili, željami in adresami posamnih kraljestev in dežel. (Dobro! na desnici.) Gospôda, menda vendar ne mislite, da se glas postavnih zastopnikov posamnih kraljestev in dežel, ki je po različnih adresah ali resolucijah dospel do prestola, ne bi imel tudi ceniti pri prestolu. O tem pa menda ne dvomite, da to, kar izreka adresa, je v najdoločnejšem nasprotju s tem, kar je od najpoglavitnejših kraljestev in dežel in tudi od večje večine postavnih zastopnikov kraljestev in dežel prišlo do prestola. (Ohó! na levici; da, da na desnici.)

Pa posebni položaj te zbornice, mislim, brez ozira na deželne zборе, postavodajalne faktorje v nekterih stvaréh, moral bi zbornici biti nekakov migljej; kajti vsemu svetu znana je skrivnost, da ima mogočno kraljestvo te avstrijske države v tej visoki zbornici le vsled posilne volitvene postave deloma nekak zastop, in da od 203 poslancev, kolikor bi jih moralo sedeti v teh klopéh, pogrešamo jih mnogo.

Ako toraj adresi morda sprejme mala večina, bode njemu, ki ima nalogo prevdarjati to adresi, celó nemogoče, pri tem prevdarjanju prezirati glasove, ki jih ni tukaj, kajti mogoče je, da bi prava večina bila vsa druga, kakor je ta, ki je zdaj tukaj. (Ugovor na levici; klici: da, da! na desnici.)

(Konec prihodnjič.)

Mnogovrstne novice.

* Število slepih in gluhonemih je na Kranjskem v primeri z drugimi deželami precej majhno. Lani namreč, ko so po vsem cesarstvu šteli ljudi, so na Kranjskem, ki ima 463.273 duš, našli slepih 245, gluhonemih (mutastih) 291; po takem na 1891 ljudi pride 1 slep, in na 1542 ljudi 1 mutast. Mutastih tedaj, ki jih je v goratih deželah največ, je v Dalmaciji in za Dalmacijo na Kranjskem najmanj. Če slepih iščemo po deželi, jih najdemo v Ljubljani 21, v postojnskem okraju 21, v kočevskem 37, v krškem 11, v Kranjskem 23, v okolici ljubljanski 23, v litijemskem 16, v logaškem 28, v radoljskem 12, v novomeškem 17, v kamniškem 22, v črnomeljskem 14, — mutastih pa v Ljubljani 12, v postojnskem okraju 32, v kočevskem 41, v krškem 15, v kranjskem 27, v okolici ljubljanski 38, v litijemskem 25, v logaškem 27, v radoljskem 8, v novomeškem 19, v kamniškem 25, v črnomeljskem 22.

Dopisi.

Iz Prage. (Občni zbor „Slavije“, vzajemno-zavarovalne banke) je bil pri velikej vdeležbi družabnikov 16. dne t. m. Poleg letnega sporočila je ostalo konec leta 1870. v 1. in 2. odd. za zavarovanje na doživetje i smrt družabnikov 7886 z zavarovano istino 3.945.816 gold. Po smrti 5 družabnikov je „Slavija“ trpela škode 5300 gold., ktero je v popolno zadovoljnost preživečih dedičev izplačala. Čisti dobiček po odbitku vseh stroškov iznaša 38.966 gold. 89 kr.; to je odbor napotilo k temu, da bi se vže letos poplačala vsa od ustanovnikov posojena zakladna zaloga. — V 3. oddelku, društvah vzajemnega podedovanja, je ostalo konec leta 1870. zavarovanih družabnikov 7238 z vpisano istino 3 milijonov in 364.871 gold. Iz vplačanih vlog se je kupilo za 45.000 gold. zastavnih listov hipo-